

УДК 336.368

Е. Л. Кунін,
студент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

МОДЕЛЬ ОЦІНКИ РИЗИКУ НЕПОГАШЕННЯ СУМНІВНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ ПРИ ЇЇ УПРАВЛІННІ

E. L. Kunin,
student, Taras Shevchenko National University of Kyiv

ASSESSMENT MODEL OF BAD OUTSTANDING DEBTS RISK MANAGEMENT

Стаття присвячена питанням управління дебіторською заборгованістю підприємств. Розглянуто теоретичні засади та розроблено механізм управління дебіторською заборгованістю підприємств. Проаналізовані проблеми оцінки та управління дебіторською заборгованістю, що потребують їх практичного розв'язання. Висвітлено якісні та кількісні методи оцінки ризику сумнівної дебіторської заборгованості. Розроблено та запропоновано альтернативний метод оцінки ризику появи і непогашення сумнівної дебіторської заборгованості підприємства.

The article covers the questions of enterprises' accounts receivable management. It examines some theoretical principles and the mechanism of enterprises' accounts receivable management. The author analyses some problems of estimation and management of accounts receivable that require practical solution. The article highlights both qualitative and quantitative methods of bad outstanding debts risk management. An alternative method of risk estimation of emergence and outstanding debt non-repayment was developed and proposed.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, управління дебіторською заборгованістю підприємства, кредитна політика, ризик непогашення сумнівної дебіторської заборгованості, кількісна оцінка ризику непогашення сумнівної дебіторської заборгованості.

Keywords: debt receivable, debt receivable management, credit policy, bad outstanding debts risk management, quantitative risk assessment of bad outstanding debts.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання і стан взаєморозрахунків між підприємствами характеризується значною часткою дебіторської та кредиторської заборгованості в обігових активах і поточних зобов'язаннях відповідно. Стрімке погіршення фінансового стану підприємств за останні роки було спричинено проблемами у їх кредитній діяльності та управлінні дебіторською заборгованістю. Тому розробка теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо ефективного управління дебіторською заборгованістю в сучасних умовах господарювання нагально необхідна.

Наявність дебіторської заборгованості пов'язана з пошуком компромісного рішення між ризиком та доходністю. Її оптимальний розмір визначається порівнянням витрат, які підприємство розраховує одержати при певному рівні інвестованих у дебіторську заборгованість коштів з витратами, котрі воно буде нести для цього. Ефективне управління дебіторською заборгованістю підприємства, як складової частини всього менеджменту підприємства вимагає розробку комплексу процедур та моделей поведінки підприємства відносно дебіторської заборгованості, його існуючих та потенційних контрагентів.

Аналіз досліджень та публікацій. Окремі питання управління дебіторською заборгованістю висвітлюються у працях: Агєєва Е., Аллена Ф., Бланка І., Бріггема С., Бріля Р., Вітлінського В., Волніна В., Засадного Б., Колпакової Г., Майєрса С., Мисаки Г., Поддєрьогіна А., Росса С., Савицької Г., Савчука В., Шелудько В. та інших. Однак відсутність єдиного методологічного підходу до оцінки дебіторської заборгованості зумовлює необхідність поглиблення досліджень у вказаній сфері.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Разом з тим, залишаються невирішеними питання методики управління та алгоритму керування дебіторською заборгованістю, оцінки ризику непогашення дебіторської заборгованості та сумнівної дебіторської заборгованості, зокрема.

Метою статті є узагальнення та розробка методів щодо удосконалення процесу управління дебіторською заборгованістю підприємства, кількісної оцінки ризику появи і непогашення сумнівної дебіторської заборгованості для попередження і більш ефективного її управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Частіше за все управління дебіторською заборгованістю розглядається вченими та практиками як стратегія і тактика підприємства в сфері надання товарних кредитів та інкасації заборгованості [2; 3]. Але, дане визначення лише частково описує і звужує сутність управління дебіторською заборгованістю та виділяє окрему, хоча і головну її складову – стратегію та тактику надання товарних кредитів.

Тому, на нашу думку, поняття управління дебіторською заборгованістю треба розглядати з двох сторін:

- 1) як важливий елемент системи управлінських рішень, який включає сукупність методів, принципів, процедур взаємодії з покупцями відносно реалізації активів чи послуг на умовах відстрочки платежу, інкасації заборгованості та організації фінансового забезпечення боргової активності;
- 2) як сукупність конкретних дій та інструментів з регулювання й узгодження інтересів підприємства та контрагентів і забезпечення фінансової стійкості підприємства у довгостроковій перспективі з урахуванням факторів макро- та мікросередовища.

Виокремимо наступні основні елементи фінансового забезпечення:

1. Основні джерела фінансування:

А) власні:

- статутний капітал;
- прибуток;
- додатковий капітал;
- резервний капітал;

Б) залучені:

- залучені товарні кредити;
- залучені фінансові кредити;
- інші залучені кошти.

2. Рефінансування дебіторської заборгованості.

Щодо безготівкових розрахунків, то потрібно зазначити, що для такої форми розрахунків використовують векселі та цінні папери, а також способи погашення дебіторської заборгованості не грошовими коштами [3]:

- 1) товарообмінні операції (бартерні угоди) – за договором міни;
- 2) виконання зобов'язання третьою особою або зустрічним виконанням (заліз взаємних вимог);
- 3) зміна осіб у зобов'язанні:
 - перехід прав кредитора до іншої особи (договір цесії);
 - переведення боргу;
- 4) фінансування під уступку права грошової вимоги (факторинг);
- 5) припинення зобов'язання угодою про уступку, новачії, прощення боргу тощо.

Модель механізму управління дебіторською заборгованістю схематично можна зобразити наступним чином (рис. 1).

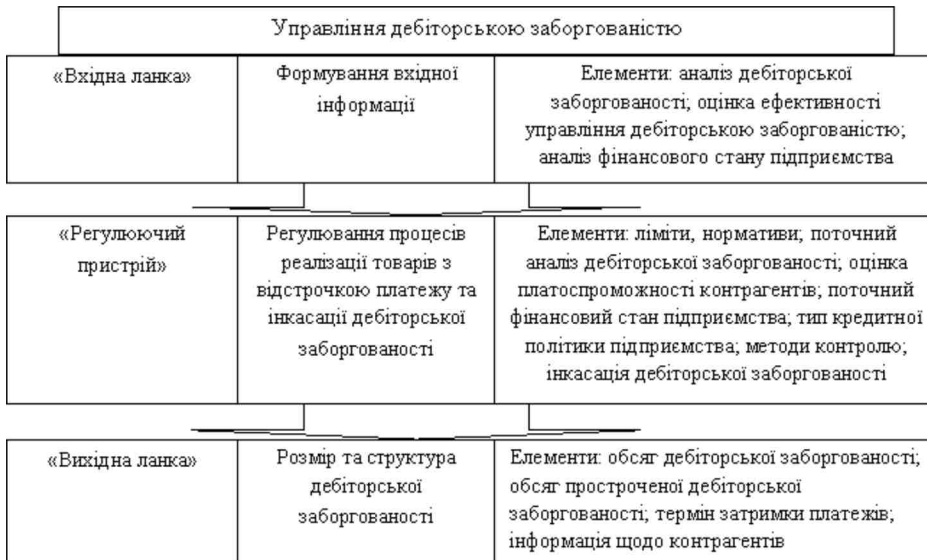

Рис. 1. Модель механізму управління дебіторською заборгованістю

Джерело: власна розробка автора на основі [1]

Акцент дослідників робиться на стані дебіторської заборгованості підприємства та її аналізі у попередньому періоді. Тому кількісними показниками для оцінки є наступні [1; 2; 3]:

- 1) коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість;
- 2) коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
- 3) період інкасації дебіторської заборгованості або середній строк погашення дебіторської заборгованості;
- 4) коефіцієнт прострочення дебіторської заборгованості;
- 5) коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Зазначимо, що для більш якісного аналізу вищезазначених показників недостатньо, особливо якщо вони розраховуються за даними балансів, тому точний аналіз стану дебіторської заборгованості забезпечується шляхом розподілу неспланих рахунків дебіторів по групах за окремими віковими ознаками. Тобто, здійснюємо класифікацію дебіторської заборгованості по термінам прострочення платежів, а потім знаходимо її вікову структуру. В ідеальному варіанті всі строки прострочення платежів повинні порівнюватися з умовами кредитування по кожному договору (контрагенту) окремо.

Отже, ефективне управління дебіторською заборгованістю повинно відбуватися на основі кількісних та якісних характеристик, поточному контролю фінансового стану підприємства і структури дебіторської заборгованості, факторів впливу на динаміку та структурні зміни дебіторської заборгованості (фактори макро- та мікросередовища), що забезпечить фінансову стійкість підприємства у довгостроковій перспективі.

У сучасному ризик-менеджменті поширені варіанти як якісного розгляду результатів стрес-тестів у рамках комплексу інструментів управління, так і інтеграції стрес-складової в розрахунок величини капіталу, необхідного для покриття ризиків. Дослідження середніх і малих підприємств дозволяють зробити висновок про високу міру їх залежності від стану, структури, руху оборотного капіталу, наявності та динаміки джерел його формування, а в капіталомістких виробництвах і від міри зносу основних засобів. Тому виняткові, але можливі і несприятливі для системи «Середні та малі підприємства» події необхідно діагностувати в області оборотного капіталу, джерел його формування і технічного стану основних виробничих фондів.

Оцінка ризику - процес якісного/кількісного визначення збитку і вірогідності настання несприятливого чинника. Сучасний підхід до проблеми оцінки ризику сумнівної дебіторської заборгованості найчастіше включає два різних, але доповнюючих один одного підходи [7]:

- 1) метод оцінки вартості ризику – VaR (Value-at-Risk);
- 2) метод аналізу фінансової стійкості або чутливості підприємства до змін параметрів ринку – Stress or Sensitivity Testing.

VaR є універсальною методикою розрахунку різних видів ризику: цінового (відносно фінансового активу), валютного, кредитного, ризику ліквідності (відносно фінансового активу).

У фінансових розрахунках у якості міри ризику і невизначеності використовується переважно статистичний показник середнього квадратичного відхилення (σ). Показник середнього квадратичного відхилення доцільно використовувати для оцінки рівня ризику фінансових втрат при формуванні оціночних резервів, у тому числі по сумнівних боргах (ризик непогашення дебіторської заборгованості). Даний показник характеризує, наскільки значення аналізованого коефіцієнта простроченої дебіторської заборгованості (ПДз) можуть відхилитися від його середнього арифметичного значення ($\overline{ПДз}$). Вартість ризику фінансових втрат (VaR) характеризує, яку величину не перевищують максимальні втрати зі ступенем впевненості, рівній заданій ймовірності, і розраховується відповідно до виразу [2,7]:

$$VaR = D * (\overline{ПДз} - g * \sigma),$$

де: VaR – вартість ризику фінансових втрат (зокрема, непогашення дебіторської заборгованості);

D – сума простроченої дебіторської заборгованості контрагента на аналізовану дату;

g – коефіцієнт, що характеризує прийнятну точність оцінки, вибраний по статистичних таблицях розподілу Стюдента при точності розрахунків від 90% до 99%.

На основі розрахунків і з обліком вказаних значень параметрів розраховується вартість ризику фінансових втрат від непогашення заборгованості. Проте VaR

не враховує, який вплив на ризик вносить ринок. Тому для середнього і малого бізнесу обчислення ризику з використанням методу VaR не завжди актуальне.

В якості альтернативи можна скористатися такою мірою ринкового ризику, як показник прибутку з урахуванням ризику (Earnings At Risk – EaR), який дозволяє оцінити вплив ризику на прибуток підприємства. Іншими словами, за допомогою показника EaR визначається максимальна величина можливих втрат прибутку в заданому довірчому інтервалі, викликаних несприятливими змінами ринкових чинників ризику.

Стрес-тестування виступає інструментарієм прогнозування фінансової стійкості середніх і малих підприємств і є загальним терміном, що об'єднує групу методів оцінки впливу несприятливих подій на фінансовий стан підприємства. Специфіка цього методу відбита в назві її основного об'єкту аналізу – подій з низькою вірогідністю і значною дією.

Значні розміри і питома вага дебіторської заборгованості як у складі оборотних, так і у складі сукупних активів середніх і малих підприємств (від 40% і більше від валової балансу-нетто) зумовлюють первинну оцінку реальності погашення такої заборгованості.

Виділяють три основні підходи до розрахунку величини сумнівної заборгованості, перший з яких (індивідуальний) ґрунтується на оцінках можливості погашення кожного боргу, другий (загальний) – на оцінці загальної суми сумнівної дебіторської заборгованості, третій – поєднує елементи індивідуального і загального підходів.

До переваг першого підходу слід віднести досить високу обґрунтованість у визначенні величини резерву, беручи до уваги розмір боргу, платоспроможність контрагентів і можливість погашення заборгованості повністю або частково. Якщо неможливо оцінити фінансовий стан боржника, то розмір резерву пропонується визначати, виходячи з ціни можливого продажу дебіторської заборгованості [4].

Недоліками, властивих даному варіанту формування резерву сумнівних боргів можна назвати наступні: у нормативній базі з бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітності не наводиться методика розрахунку величини резерву; в Податковому кодексі величину резерву рекомендується визначати відповідно до терміну виникнення заборгованості незалежно від фінансового стану боржника та ймовірності погашення боргу. Деякі автори при розрахунку величини резерву пропонують брати до уваги суб'єктивні фактори, наприклад, думки керівників потенційного покупця дебіторської заборгованості [4; 7].

Величина резерву сумнівних боргів, виходячи з оцінки загальної суми сумнівної дебіторської заборгованості, визначається на основі показників виручки від продажу або суми дебіторської заборгованості поточного періоду і коефіцієнтів, що обчислюються за даними попередніх періодів. До таких коефіцієнтів належать частки: оплат дебіторської заборгованості в загальній її сумі; списаної, простроченої або сумнівної дебіторської заборгованості в виручці.

До переваг даного підходу в порівнянні з індивідуальною оцінкою боргів відноситься його менша трудомісткість, однак при цьому порушується вимога українських нормативних актів [6] визначати розглянутий резерв, виходячи з особливостей кожного боргу окремо. При формуванні резерву відповідно до даного підходу використовується інформація попередніх періодів і не прогноуються зміни умов відносин з партнерами, не оцінюється фінансовий стан боржників і вірогідність погашення заборгованості.

Третій підхід поєднує елементи індивідуального і загального підходів, заснований на використанні показників сумнівної заборгованості по кожному боржнику і розглянутих вище коефіцієнтів. До переваг цього підходу слід віднести можливість ранжування дебіторської заборгованості за видами і групами при визначенні суми резерву. Разом з тим, зберігаються недоліки, відмічені раніше, щодо першого та другого підходів.

Поєднавши і додавши чинники і елементи класифікації сумнівної дебіторської заборгованості, представимо альтернативний метод оцінки ризику появи і непогашення сумнівної дебіторської заборгованості, при якому, по-перше, підприємства-дебітори розподіляються на групи (табл. 1).

Таблиця 1.
Розподіл підприємств-дебіторів на основні групи

Розподіляємо усі підприємства-дебітори на шість основних груп, в кожній з яких необхідно застосовувати відповідні методи, з урахуванням специфіки цієї групи.
Група I «Дрібні» дебітори із заборгованістю менше 500 мінімальних розмірів оплати праці, для яких немає законних підстав для порушення справи про банкрутство. Основними варіантами методик розрахунку ринкової вартості такої заборгованості будуть: аналіз тенденцій минулого обороту; оцінки можливості погашення боргу через суд, але без можливості порушення справи про банкрутство.
Група II Підприємства-дебітори, що знаходяться в процесі арбітражного управління, в т.ч. і банкрути, коли оцінка вартості практично повністю визначається результатами фінансового аналізу підприємства і ринковою вартістю його активів.
Група III Підприємства-дебітори, залежні від кредитора-продавця дебіторської заборгованості. Дочірні організації і підприємства, діяльність яких практично повністю визначена кредитором. В даному випадку розрахунок ринкової вартості більше пов'язаний з діяльністю самого кредитора, чим його боржника.
Група IV Підприємства – «нормальні» дебітори з постійним оборотом і практично функціонуючим бізнесом. Саме ця група найбільш складна в оцінці, оскільки припускає застосування не лише методів вартісної оцінки, але і правові дослідження прав дебіторської заборгованості.
Група V Підприємства - дебітори з нульовим оборотом впродовж одного року. Методика розрахунку вартості досить близька до методики розрахунку дебіторів групи II, але з відповідними коригуваннями, що і виділяє цих дебіторів в абсолютно самостійну групу.
Група VI Підприємства, «нові» дебітори, по яких доки ще не було повернення заборгованості або неможливо зробити однозначний висновок про інтерполяцію такого повернення як тенденцію, що сформувалася. В цьому випадку потрібний додатковий аналіз таких дебіторів з метою обґрунтування віднесення їх до однієї з п'яти груп дебіторів.

Джерело: власна розробка автора на основі вивчених джерел.

Більшість українських підприємств постійно контролюють обсяг та критичний рівень дебіторської заборгованості в цілому та за кожним дебітором окремо і при цьому мало уваги приділяють термінам її погашення. Як наслідок частими є випадки, коли на підприємствах формується великий обсяг сумнівної заборгованості, що при невмілому управлінні може призвести до банкрутства. Одним із способів запобігання такої ситуації є формування резерву сумнівних боргів. Пунктом 8 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» передбачені наступні методи розрахунку величини резерву сумнівних боргів:

1) визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході;

2) класифікація дебіторської заборгованості за строками непогашення;

3) визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років.

Тому, по-друге, пропонуємо кожен групу підприємств-дебіторів розподілити по термінам виникнення дебіторської заборгованості враховуючи прострочену дебіторську заборгованість контрагента на аналізовану дату (табл. 2).

Таблиця 2.
Класифікація дебіторської заборгованості за термінами її виникнення

Класифікація дебіторської заборгованості за термінами її виникнення					
0-30 днів	31-60 днів	61-90 днів	91-120 днів	121-180 днів	більше 181 дня

Джерело: побудовано автором на основі [5].

Далі визначасмо суму дебіторської заборгованості по кожній класифікаційній групі (Di) і розрахуємо питому вагу кожної групи в загальній сумі дебіторської заборгованості $d_i = D_i / \sum D$. Оцінка вірогідності виникнення безнадійних боргів з урахуванням термінів виникнення і вірогідності погашення дебіторської заборгованості кожною групою дебіторів (Pi). На основі одержаних даних розрахуємо середній очікуваний результат реальної величини сумнівної дебіторської заборгованості.

$$PCD3 = \sum_{i=1}^n P_i \times D_i$$

Треба відмітити, що «сумнівна заборгованість» і «реальна до погашення заборгованість» різні поняття. Сумнівною визнається така заборгованість, по якій закінчилися терміни погашення зобов'язань, і вона не підкріплена відповідними гарантіями. Реальна заборгованість може мати коливання по відношенню до сумнівної – як у бік її збільшення, так і зменшення, і тут важливо враховувати реальний характер взаємодії кожного окремого господарюючого суб'єкта із зовнішнім бізнес-середовищем. Внутрішнє бізнес-середовище (відносно зовнішнього) середнього і малого підприємства робить менш сильний характер дії на стан і реальність погашення дебіторської заборгованості, але і не нейтралізує цю проблему. Для встановлення реальної до погашення величини дебіторської заборгованості пропонуємо методичний підхід системи оцінки показників, заснований на бальній оцінці чинників зовнішнього і внутрішнього середовища (табл. 3).

Таблиця 3.
Показники оцінки факторів зовнішнього та внутрішнього середовища

Фактори	Бал, який присвоюється
I. Фактори зовнішнього середовища	
1.Обмежений доступ боржників до фінансово-кредитних ресурсів	8
2.Фінансова дисципліна боржників:	
Наявність більш ніж 4 прострочених зобов'язань перед даним підприємством за один фінансовий рік;	8
Наявність від 2 до 4 прострочених зобов'язань перед даним підприємством за один фінансовий рік;	6
Наявність менш ніж 2 прострочених зобов'язань перед даним підприємством за один фінансовий рік;	2
3.Нерозвиненість фінансових ринків в регіоні	5
4.Система управління фінансами підприємства-боржника:	
Відсутність фінансової служби, автократія в керівництві;	10
Пасивна фінансова політика при наявності відповідної служби;	4
Всього балів	31
Критичний бал для групи	16
II. Фактори внутрішнього середовища	
1.Некомпетентність фінансового керівника	5
2.Некваліфіковане керівництво	4
3.Відсутність системи контролю за рухом грошових коштів	5
Всього балів	14
Критичний бал для групи	9

Джерело: побудовано автором на основі [5]

Максимальна кількість балів за всіма показниками зовнішнього та внутрішнього середовища становитиме 45. Критичний бал оцінки спільного впливу факторів бізнес-середовища - 25.

Присвоєним значенням бальної оцінки відповідає певна вірогідність непогашення дебіторської заборгованості (табл. 4).

Таблиця 4.
Інтерпретація значень бальної оцінки реальності погашення дебіторської заборгованості

Сума присвоєних балів	Вірогідність непогашення у %
Від 2 до 10	7
Від 11 до 16	15
Від 17 до 24	20

Джерело: побудовано автором на основі [5]

У разі присвоєння дебіторів-боржникові критичного значення бальної оцінки-імовірності непогашення дебіторської заборгованості значення встановлюється на рівні 30% від суми боргу, а у разі її перевищення – 50% боргу [5].

Висновки. Отже, кожний суб'єкт господарювання зіштовхується з низкою операційних ризиків, здійснюючи власну діяльність. Водночас, серед найпоширеніших і найнебезпечніших ризиків можна виокремити особливий вид операційного ризику – дебіторську заборгованість, а особливо резерв сумнівних боргів, що потребує постійної уваги з боку керівників та обліково-фінансового апарату установ і організацій. Уміле керування й управління дебіторською заборгованістю дасть змогу раціонально використовувати наявні фінансові ресурси та зміцнити економічну безпеку фірми.

Список використаних джерел.

- Белозерцев В. С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств оптової торгівлі [Електронний ресурс] / В. С. Белозерцев // Ефективна економіка: Електронне наукове фахове видання. – 2012. – № 2-05/3. – С. 1–7. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1839>. – Назва з екрана.
- Бланк І. А. Фінансовий менеджмент [текст]: [учбовий курс] / І. А. Бланк. – К.: Ніка-Центр Ельга, 2004. – 656 с
- Волнин В.А. Кредитная политика предприятия: переход к системному управлению / В.А. Волнин // Финансовый вестник: финансы, налоги, страхование, бухгалтерский учет. – 2010. – №5. – С. 21–22.
- Дорогостайский В.Г. Бухгалтерский учет резервов в коммерческих организациях: Дисс. канд. экон. наук: 08.00.12 / В.Г. Дорогостайский / Санкт-Петербургский государственный университет экономики и финансов. – М.: РГБ, 2003.
- Краткое руководство по разработке концепции безопасности компании [Електронний ресурс]// Sidcon consulting company: [сайт]. - Режим доступу: http://www.sidcon.com.ua/public/Quick_Guide_2.pdf. – Назва з екрана.
- Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112 [із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрана.
- Schmidt-Ott L. An appeal for an operational risk derivatives market [текст] / L. Schmidt-Ott // In: A. Bhattacharyya (ed.) Operational Risk // Risk Professional. –

Informa Business Publishing, 2000. – P. 55-69.

References

1. Byelozertsev V.S. (2012), "Issues of control of accounts receivable at wholesale enterprise" *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 2-05/3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1839> (Accessed 19 Apr 2014).
2. Blank I. A. (2004), *Finansovyj menedzhment* [Financial Management], – K.: Nika-Tsentr El'ha, Kyiv, Ukraine.
3. Volyn V.A. (2010), "Credit policy of the enterprise: the transition to a system management", *Fynansovyj vestnyk: fynansy, nalohy, ctrakhovanye, bukhhalterskyj uchet*, vol. 5, pp. 21–22.
4. Dorohostajskij V.H. (2003), "Accounting for reserves in commercial organizations", Abstract of Ph.D. dissertation, Saint-Petersburg State University of Economics and Finance, Saint-Petersburg, Russia.
5. Sidcon consulting company (2013), "Quick Guide to the development of the concept of security", available at: http://www.sidcon.com.ua/public/Quick_Guide_2.pdf (Accessed Dec 2013).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), "Tax Code of Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 19 Apr 2014).
7. Schmidt-Ott L. (2000), *An appeal for an operational risk derivatives market*, Informa Business Publishing, Zug, Switzerland.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"